

Danmark – Landerapport

Folkebildung Norden møde den 4/10 2010 i Reykjavik

DFS har fået ny sekretariatsleder

Henrik Christensen

Henrik Christensen forlod DFS den 30/9. Han har fået nyt job som leder af DOF – Dansk Oplysnings Forbund (en af landets 5 store studieforbund).

Trine Bendix Knudsen er ansat som ny sekretariatsleder og starter den 1/11.

Trine Bendix Knudsen har været ansat i Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og senest Forsknings- og Innovationsstyrelsen.

I sin fritid har Trine Bendix Knudsen været politisk aktiv i SF. Trine Bendix Knudsen har også arbejdet frivilligt og haft tillidsposter i Socialistisk Folkeoplysningsforbund (SFOF), en af DFS' medlemsorganisationer.

Trine Bendix Knudsen

Nye udviklingskonsulenter

Den 3/5 startede Siv Bilsted Pedersen som ny udviklingskonsulent hos DFS. Hun har som hovedopgave at skaffe dokumentation for Folkeoplysningens aktiviteter.

Christine Sestoft stoppede den 31/8 som udviklingskonsulent hos DFS. Som ny konsulent er fra 1/9 ansat Helle Bjerregaard, der har en baggrund i studieforbundet LOF og i FDB (COOP-Danmark).

Se mere her <http://www.dfs.dk/omdfs/sekretariatansatte.aspx>

Rapport fra Folkeoplysningsudvalget

Det nationale folkeoplysningsudvalg afsluttede sit arbejde i begyndelsen af juli. Rapporten er færdigskrevet og godkendt af udvalget.

Rapporten er sendt til undervisningsministeren, og den vil blive fremlagt i regeringens koordinationsudvalg. Rapporten vil herefter blive præsenteret på en konference, men hvornår vides ikke. Ministeriet har flere gange udsat præsentationen.

Samlet set er resultatet meget tilfredsstillende. Vi har ikke fået hvert eneste af vores forslag igennem, men det havde vi heller ikke forventet. Til gengæld har fået både anerkendelse og opbakning til en række forbedringer af folkeoplysningens vilkår.

Men en udvalgsrapport er ikke garanti for bedre forhold. Det skal udmøntes i lovgivning, og mange af forbedringerne består i at give os nye muligheder, som det er op til os selv at udnytte.

Det kommissorium, som udvalget kom til at arbejde efter, svarede også til vores ønsker, ikke mindst disse tre elementer:

- At fremlægge forslag til, hvordan højskolen, folkeoplysningen og idræts- og foreningslivet i højere grad kan medvirke til at styrke demokrati og medborgerskab
- At vurdere afgrænsningsspørgsmål og fremlægge forslag til, hvordan de folkeoplysende organisationer sikres lige vilkår med andre udbydere af læringsaktiviteter
- At fremlægge forslag til de fremtidige rammer for folkeoplysningen

Også resultatet, udvalgets rapport, kan vi være meget tilfredse med. Udvalget har i det store hele behandlet de problemer, vi ønskede, det skulle tage op, og vi kan anvende rapporten både til at forbedre vores arbejdsbetingelser og til at udvikle det folkeoplysende arbejde.

Kort opsummeret kan vi konstatere, at rapporten:

- 1) *Leverer den anerkendelse af folkeoplysningen, som vi har efterlyst.* F.eks. står der i rapporten, at "...de værdier, folkeoplysningen repræsenterer, også [må] tillægges betydning i bredere samfundsmæssig og politisk sammenhæng."
- 2) *Foreslår klare forbedringer af den folkeoplysende voksenundervisnings vilkår.* F.eks. foreslår rapporten, at det kommunale tilskud "...fremover udgør mindst 50 % af foreningernes samlede udgifter til leder- og lærerløn m.v."
- 3) *Anbefaler at kommuner og stat i langt højere grad inddrager folkeoplysningen i løsningen af en række opgaver.* F.eks. foreslår rapporten: "Kommunerne forpligtes til at udarbejde en politik og strategi for den folkeoplysende virksomhed." Denne politik og strategi skal bl.a. fokusere på "samspil mellem den folkeoplysende virksomhed og de øvrige politikområder".

Vi ved, at Undervisningsministeriet har til hensigt at udforme lovforslag i forlængelse af udvalgsrapporten. Men vi har ingen garanti for, at alle de gode forslag kommer med i en ny folkeoplysningslov.

DFS og de relevante medlemsorganisationer står nu over for tre opgaver, der skal løses, hvis vi skal have det fulde udbytte af udvalgsrapporten:

A) *Lovgivningsprocessen*

Vi skal arbejde intensivt på alle niveauer (embedsmændene, ministeren, politikere fra regeringspartierne, politikere fra oppositionen, medierne, andre involverede interesseorganisationer) for at sikre, at de gode anbefalinger kommer med i et kommende sæt lovændringer. Det kan blive nødvendigt at prioritere indsatsen omkring de vigtigste af udvalgets anbefalinger.

Til gengæld vil det ikke være realistisk at forsøge at få de af vores forslag, der ikke er med i rapporten, ind lovgivningen af følgende grunde:

- a. Vi har fået rigtig meget med i rapporten. Det er nok i sig selv at arbejde for
- b. Uden opbakning fra udvalgsrapporten og dermed fra de andre interessenter har vi ikke selv til styrken til at opnå forbedringer
- c. De stramme økonomiske rammer

B) *Den kommunale proces*

Hvis 50 % minimumsgrænsen bliver vedtaget, er det ikke i sig selv garanti for flere penge til folkeoplysningen. Kommunerne kan vælge at nedsætte aktivitetsniveauet tilsvarende. På andre felter vil kommunerne også fremover have stor frihed til selv at fastlægge sin støtte til og samarbejde med den folkeoplysende voksenundervisning

Rapportens anbefalinger (selv hvis de bliver lov) skaber først og fremmest *nye frihedsgrader og nye muligheder* for den lokale folkeoplysning. Det vil kræve et aktivt påvirknings- og udviklingsarbejde, hvis denne frihed og disse muligheder skal blive til mere og bedre folkeoplysning. I første omgang vil det handle om udformningen af de kommunale folkeoplysningsstrategier.

Denne indsats vil de færreste skoler være i stand til at udføre alene. Derfor er det altafgørende, at eksisterende samarbejder intensiveres, og at nye etableres. Det ligger bag den prioriterede indsats fra DFS og de relevante landsorganisationer for at inspirere til og støtte etableringen og styrkelsen af lokale samråd i alle kommuner.

C) *Produktudvikling*

Udvalgsrapporten peger på en række opgaver for folkeoplysningen, der er helt nye eller nye for en meget stor del af de folkeoplysende skoler. Derudover opfordrer rapporten direkte foreninger og oplysningsforbund "...til at bidrage aktivt til den fortsatte udvikling af det aktive foreningsdemokrati".

Vi er enige i rapportens konklusioner om, at folkeoplysningen må påtage sig nye opgaver for at leve op til de fordringer, samfundet har på os, og for at fastholde en eksistensberettigelse i det samfund, vi lever i og er på vej ind i.

Det forudsætter, at vi på alle niveauer (lokale skoler, landsorganisationer, DFS) går ind i arbejdet med at udvikle vores tilbud og produkter.

Læringsdag i Aalborg den 2/10 som pilotprojekt

Aftenskoler, AMU, VUC, FDB, daghøjskoler, folkeuniversitetet og andre inviterer i fællesskab til Lærings Lørdag. Hensigten er at vise, hvor mange muligheder voksne har for at lære – og at vise det lige der, hvor publikum er. Opfordringen til Aalborgs folkeoplysere og voksenundervisere kom oprindeligt fra Dansk Folkeoplysnings Samråd, som en del af arrangørerne er tilknyttet:

”For et år siden var DFS’ bestyrelse og sekretariat på studietur til England. Her fortalte vores værtsfolk os om deres mangeårige succesrige arbejde med Adult Learners’ Week,” fortæller udviklingskonsulent i DFS Stine Hohwü Christensen.

”Det var inspirerende, men på den anden side kunne nogle deltagere også huske et ikke så vellykket forsøg på at etablere sådan en uge i Danmark for omkring 10 år siden. Derfor opfordrede vi Aalborg til at forsøge sig med en enkelt dag.

Vi er meget imponerede over den begejstring og den fantasi, de lokale organisationer har lagt i projektet. Vi følger det nøje, og når erfaringerne er gjort op, vil vi tage stilling til, om vi vil forsøge at udbrede det til andre byer i 2011,” siger Stine Hohwü Christensen.

Se mere her:
<http://www.laeringaalborg.mono.net/>

Mønsterbrydende Læringsrum i Folkeoplysningen

Når den er bedst, hjælper folkeoplysningen deltagere til at bryde fastlåste mønstre og barrierer for at uddanne sig. Det var konklusionen i en forskningsanalyse 2009, som DFS stod bag.

I juni udgav vi resultaterne i form af en pjece, som vi sendte til en lang række skoler og kommuner.

Pjecen kan downloades her: <http://www.dfs.dk/media/127736/rapport%20til%20web.pdf>

I september udgav vi pjecen på engelsk:

Breaking social patterns through the learning environments of the non-formal adult education

Pjecen blev uddelt på EU-konferencen ”Grundtvig Tenth Anniversary Conference” i København den 22-24/9. Den engelske udgave vil kunne downloades fra vores hjemmeside i næste uge.

Zukunftsforum i Linz den 23-26/6

Verband Österreichischer Volkshochschulen – VÖV - afholdt den 23-25/6 et fremtidsforum (Zukunftsforum) i Wissensturm i Linz. Målgruppen var medarbejdere i voksenuddannelsesinstitutioner, primært VHS (Volkshochschulen = studieforbund i Norden) fra de tysktalende områder i Centraleuropa (Tyskland, Schweiz, Østrig, Slovenien, Sydtyrol). Der deltog også interesserede fra bl.a. Ungarn, Holland og England.

Jeg var inviteret med som repræsentant for de nordiske lande. Det var et fint program med oplæg fra forskere på universiteterne i Hamburg og München samt VHS-medarbejdere.

Målet er at afholde et sådant træf hvert år og gerne med flere internationale deltagere. Der er nedsat en planlægningsgruppe (hvor jeg deltager) til at komme med forslag og kommentere programmet. Gruppen holdt møde efter seminaret og her deltog Antra Carlsen med en præsentation af NVL og samarbejdet mellem de nordiske lande.

Planlægningsgruppen var meget imponeret af samarbejdet og netværket mellem de nordiske folkbildningsorganisationer, regeringer og Nordisk Ministerråd. Det netværk vi har mellem de nordiske og baltiske lande er helt fremmed for dem. Flere, der var aktive i EAEA, udtalte, at de ofte føler sig tromlet af den ”nordiske mafia”.

Tænketaank om Folkeoplysningens fremtid

De folkeoplysende organisationer skal spille en større og mere markant samfundsmæssig rolle i fremtiden. Det kræver tanker, analyser og drøftelser. Til det formål nedsatte DFS i april 2009 en tænketank, som skulle drøfte folkeoplysningens fremtid med 2020 som fixpunkt. Tænketanken præsenterede sit arbejde i forbindelse med DFS' repræsentantskabsmøde i april og ved en konference den 19-20/8.

Se mere her: <http://www.dfs.dk/andretemaer/taenketank2009-10.aspx> og <http://www.dfs.dk/netavisen/konference/vaekstogvelstandforfolkeoplysningen.aspx>

Økonomisk krise medfører besparelser på folkeoplysningen

Finanskrisen mærkes nu også i Danmark. Arbejdsløsheden er vokset og staten forventer et underskud på 80 mia. DKK i år og endnu mere i de kommende år. Derfor er politikerne begyndt at diskutere "Krisepakker". Under overskriften "budgetforbedringer" skærer et nyt forlig mellem regeringen og Dansk Folkeparti kraftigt i støtten til efterskoler, produktionsskoler og højskoler – enten på den direkte støtte eller på støtten til eleverne. Ud over de folkeoplysende skoler rammes også andre dele af voksen- og efteruddannelserne.

Mange efterskoler og højskoler er vigtige samlingssteder i lokalsamfundet. Nedskæringerne vil føre til, at mange af dem lukker. Det vil også lukke lokalsamfund i udkants-Danmark. Der er ingen langsigtet strategi i genopretningsplanen. Tværtimod ligner det et gevaldigt samfundsmæssigt selvmål. Læs:

<http://www.dfs.dk/netavisen/politikoglove/merenedbrydningendgenopretning.aspx>

"Grundtvig ville givetvis have vendt sig i graven." Sådan begynder en artikel i Jyllands-Posten den 16/9. Ifølge artiklen frygter flere Venstre-folk, at regeringen og Dansk Folkeparti er ved at give dødsstødet til efterskole- og højskolebevægelsen.

"Efterskolerne er utroligt vigtige i Vestjylland. Både som arbejdspladser og som kulturdannende institutioner. Jeg synes, at det er skammeligt, at vi lægger op til at ødelægge den skoleform, siger folketingsmedlem Jens Kirk til avisen.

Både højskoler, efterskoler, hus- og håndarbejdsskoler og produktionsskoler bliver hårdt ramt af det finanslovsforslag, regeringen har fremlagt – som en udmøntning af Genopretningspakken.

"Det smadrer vores model for efterskolerne. Vi ender med at blive en afstumpet skoleform, hvor kun folk, som får tilskud fra kommunen, kommer. Det er vi ikke interesserede i," siger Troels Borring, der er formand for Efterskoleforeningen til Jyllands-Posten.

Også de andre skoleformer har protesteret – foreløbig uden resultat. Se:

<http://www.dfs.dk/netavisen/politikoglove/venstre-politikerskammeligenedskaeringer.aspx>

Håbet om at fjerne eller begrænse nedskæringerne på efterskoler, produktionsskoler og højskoler lever dog endnu. Alle tre skoleformer iværksætter kampagner, der skal vise, hvorfor Danmark har brug for dem.

"Uanset hvordan man vender og drejer det, er efterskolerne vigtige for Danmarks fremtid," står der i disse dage i dagbladsannoncer fra Efterskoleforeningen.

Annoncerne henviser til, at der er væsentligt mindre frafald på ungdomsuddannelserne blandt dem, som har været på efterskole. Samtidig dokumenterer tal fra Danmarks Statistik, at tidligere efterskoleelever gennemfører deres videregående uddannelser hurtigere end andre.

Tre andre annoncer indgår i Efterskoleforeningens kampagne. Annoncerne viser grafisk, at efterskolerne bryder negativ social arv, at skolerne er med til at få flere til at tage en ungdomsuddannelse, at efterskolerne er med til at få flere i udkantsområder til at tage en ungdomsuddannelse og at efterskolerne hjælper tosprogede med at integrere sig.

Efterskoleforeningen ønsker at få politisk opmærksomhed på, at de penge, der bruges på skoleformen ikke blot er en udgift, men faktisk i højere grad en investering i unge og i Danmarks fremtid. Se

<http://www.dfs.dk/netavisen/politikoglove/skolerneharikkegivetop.aspx>